

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VODE

Hajdrihova ulica 28c, 1000 Ljubljana

T: 01 478 31 00
F: 01 478 31 99
E: gp.drsv@gov.si
www.dv.gov.si

Usmeritve za preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst rastlin med izvajanjem gradbenih del na vodnih in priobalnih zemljiščih

Ljubljana, maj 2019

I. Izhodišča za pripravo usmeritev

V Sloveniji nimamo izdelanih predpisov, ki bi celovito urejali problematiko invazivnih tujerodnih vrst rastlin (v nadaljevanju ITV) z vidika vplivov in ukrepov za preprečevanje in omejevanje širjenja teh vrst. Zaenkrat ravnanje z ITV nepopolno urejajo predpisi z različnih področij:

Predpisi s področja ohranjanja narave

- [Zakon o ohranjanju narave](#) – ZON-NPB7 (Ur. l. RS, št. 96/2004)
- [Pravilnik o izvedbi presoje tveganja za naravo in o pridobitvi pooblastila](#) (Ur. l. RS, št. 43/2002)
- [Uredba o posebnih varstvenih območjih \(območjih Natura 2000\)](#) (Ur. l. RS 49/2004, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14 in 21/16)
- [Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje](#) (Ur. l. RS, št. 112/2008)

Predpisi s področja varstva rastlin

- [Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin](#) (NPB št. 8) (Ur. l. RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/10 in 40/14 – ZIN-B)
- [Odredba o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia*](#) (Uradni list RS, št. 63/2010) in podzakonski akti

Predpisi s področja gozdarstva

- [Zakon o gozdovih](#) (NPB št. 9) (Ur. l. RS 110/2007, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16)
- [Pravilnik o varstvu gozdov](#) (Ur. l. RS 114/2009)

Razširjanje ITV na območju vodnih in obvodnih zemljišč, predvsem vzdolž vodotokov je pogojeno z naravno dinamiko vodotokov in človekovimi posegi v obvodni prostor. Temeljni ukrepi Načrta upravljanja voda za obdobje 2016-2021 (MOP, 2016) na področju bioloških obremenitev izhajajo zlasti iz zakona, ki ureja ohranjanje narave in zakona, ki ureja sladkovodno ribištvo. Številne mednarodne konvencije zavezujejo Republiko Slovenijo, da preprečuje vnašanje in nadzoruje ali izkoreninja tiste tujerodne vrste, ki ogrožajo ekosisteme, habitate ali vrste. Gre za pravno zavezujoče pogodbe, na podlagi katerih so države dolžne zagotoviti izvajanje določil in sklepov na nacionalni ravni. Konvencija o biološki raznovrstnosti (UN, 1992), ki jo je Slovenija ratificirala z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o biološki raznovrstnosti leta 1996 (Uradni list RS – mednarodne pogodbe št. 7/96 z dne 7.6.1996), obravnava tujerodne vrste najbolj celovito. V skladu z 8. členom morajo države podpisnice, preprečiti, nadzorovati ali odstraniti tiste tujerodne vrste, ki *ogrožajo ekosisteme, habitate in vrste, obnavljati načete ekosisteme, spodbujati okolju prijazen razvoj in sprejeti ukrepe za ohranitev biološke raznovrstnosti*. Ob grožnji občutnega zmanjšanja ali izgube biološke raznovrstnosti, pomanjkanje popolne znanstvene zanesljivosti ne bi smelo biti razlog za odlaganje ukrepov, s katerimi se je možno izogniti tej grožnji. Drugi mehanizmi (npr. Bernska, Ramsarska, Bonnska konvencija) obravnavajo le nekatere vidike tujerodnih vrst ali le določene skupine organizmov.

V [Programu ukrepov upravljanja voda \(MOP, 2016\)](#) je opredeljen temeljni ukrep **BI1.1a – Ukrepi za preprečevanje in zmanjševanje vnosa tujerodnih vodnih vrst**. Izvajati se morajo ukrepi za preprečitev namernega ali nenamernega vnosa tujerodnih vrst v vodna telesa. Ukrep vključuje direktno odstranjevanje tujerodnih vodnih vrst (rib, rakov in ostalih vrst) in obvodnih vrst (npr. dresnik, ambrozija, žlezava nedotika) iz prioriternih vodnih teles, hitro odstranjevanje in obvladovanje vrst, ki so opredeljene kot invazivne tujerodne vrste, ki zadevajo Evropsko Unijo v skladu z Uredbo (EU) 1143/2014 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (EU,2014). Evropska komisija je na podlagi kriterijev iz 4. člena Uredbe 1143/2014/EU in po opravljenih ocenah tveganja pripravila prvi seznam 37 invazivnih tujerodnih vrst (23 vrst živali in 14 vrst rastlin), ki zadevajo Unijo. Države članice lahko pripravijo tudi nacionalne sezname invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo posamezno državo članico in uporabijo ukrepe, predvidene v Uredbi 1143/2014/EU, o tem pa

morajo obvestiti komisijo in druge države članice v skladu z 12. členom Uredbe 1143/2014/EU. Poleg tega uredba določa tudi, da morajo države članice:

- Pripraviti in izvajati akcijske načrte o najpomembnejših poteh vnosa invazivnih tujerodnih vrst,
- Vzpostaviti sistem nadzora nad invazivnimi tujerodnimi vrstami, ki zadevajo Unijo,
- Ob pojavu vrst, ki zadevajo Unijo obvestilo o zgodnjem odkritju posredovati Komisiji in državam članicam,
- Odkrite vrste odstraniti v zgodnji fazi invazije, če to ni več mogoče pa preprečiti njihovo širjenje,
- Sodelovati in usklajevati delo pri izvajanju ukrepov z drugimi državami članicami.

V Programu ukrepov upravljanja voda (MOP, 2016) je temeljni ukrep tudi U3a – Vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč. Skladno z drugo točko 80. člena Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl–A, 41/04 – ZVO–1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15) morajo biti posegi zaradi urejanja voda načrtovani in izvedeni tako, da bistveno ne poslabšajo lastnosti vodnega režima in bistveno ne porušijo naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov. V sklopu tega ukrepa se lahko izvaja tudi preventivne ukrepe za odstranjevanje prekomerne zarasti ITV na bregovih.

V prvi in drugi alineji 4. člena Pravilnika o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (Uradni list RS, št. 57/06 in 60/16) se morajo naloge javne službe obratovanja vodne infrastrukture, namenjene ohranjanju in uravnavanju vodnih količin ter varstvu pred škodljivim delovanjem voda, izvajati tako, da se: v razmerah nizkih pretokov ohranja najboljše možno stanje voda ter obstoj vodnih in obvodnih ekosistemov, oskrba s pitno vodo ter izvajanje vodnih pravic, pri čemer ima oskrba s pitno vodo prednost; v razmerah velikih pretokov zagotavlja najboljše možno varstvo pred škodljivim delovanjem voda, predvsem na območjih poselitve ter pomembnejših objektih gospodarske infrastrukture. Pri izvedbi ukrepa se upoštevajo podrobnejše naravovarstvene usmeritve.

Preprečevanje širjenja tujerodnih rastlin se navezuje tudi na dopolnilni ukrep iz Programa ukrepov upravljanja voda (MOP, 2016) za doseganje dobrega stanja oziroma dobrega potenciala voda DUDDS4 – Izvedba ukrepov za zmanjšanje negativnega vpliva rabe tal v obrežnem pasu na stanje voda. Z namenom izboljšanja ekološkega stanja voda je na vodnih telesih, kjer je prepoznana pomembna obremenitev zaradi spremenjene rabe tal v obrežnem pasu in se le ta zrcali tudi v zmernem, slabem ali zelo slabem stanju voda, treba izvesti ukrepe za zmanjšanje negativnega vpliva spremenjene rabe tal. Predviden ukrep je vzpostavitev naravnega značilnega obrežnega pasu, kar širjenje tujerodnih rastlinskih vrst otežuje.

Uredba o načinu izvajanja obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda in o koncesijah teh javnih služb (Uradni list RS, št. 109/10, 98/11, 102/12, 89/14 in 47/17) v 4.členu določa javno službo vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč, razen nalog obvezne državne gospodarske javne službe vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč morja.

II. Splošne usmeritve z vidika preprečevanja širjenja ITV

Z vidika preprečevanja širjenja ITV na območju vodnih in priobalnih zemljišč je pomembno ozaveščanje javnosti o načinih širjenja ITV ter o negativnih vplivih, ki jih lahko povzročajo, ureditev zakonodaje (obvezno izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja ITV), zmanjšanje eutrofikacije voda, ind. Pomembno je, da se že v fazi preučevanja možnih rešitev prednostno načrtujejo take, ki zahtevajo čim manjše posege v vodno in priobalno zemljišče, in predvsem rešitve, ki po izvedbi ureditve zahtevajo čim manj stalnega poseganja v vodna in priobalna zemljišča.

Pri načrtovanju ureditev se je treba izogibati prekomernim gradbenim posegom (npr. prekomernim širitvam profilov, (pre)obsežnim obrežnim zavarovanjem, prekomerni odstranitvi obrežne vegetacije, ind.), saj s tem povečujemo možnost širjenja ITV na nove lokacije. Prav tako je treba pred poseganjem na območje brežin in strug vodotokov reševati izvorni problem in ne le njegove posledice (npr. v primeru zamuljevanja dna vodotoka zaradi spiranja zemljine s kmetijskih zemljišč se kot ukrep prednostno prouči možnost in učinkovitost zasaditve mejic, živic in pasov obrežne vegetacije, ki preprečujejo oziroma zmanjšujejo spiranje zemljine; šele če te ali druge primerljive rešitve niso izvedljive, se izvajajo posegi v strugo, npr. odstranjevanje nanosov zemljine).

Nenamerno širjenje ITV s pomočjo gradbenih strojev, oziroma zemljine z ostanki tujerodnih vrst dresnikov in drugih ITV je eden od pomembnih načinov njihovega širjenja, kar dokazujejo rastišča na lokacijah gradbišč, deponij gradbenega materiala, ind.

Ministrstvo za okolje in prostor je na svoji spletni strani objavilo Splošna priporočila za ravnanje z ITV (MOP, 2018). Splošni priporočili, ki sta predvsem pomembni za preprečevanje širjenja ITV v vodarski praksi, sta:

- Zemlje in peska z območij, kjer so prisotne ITV, ne raznašajmo naokrog.
- Kadar zaradi gradnje ali zemeljskih del odstranimo naravno rastlinstvo, ga čim prej obnovimo z vrstami, ki so tu doma.

Ob posegih v prostor se z namenom preprečevanja vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst upošteva tudi splošne smernice, ki so podane v dokumentu Splošne naravovarstvene smernice za urejanje prostora (ZRSVN 2016). V omenjenem dokumentu se priporoča, da se zemeljska dela omejijo na čim manjšo možno površino, morebitna zemljina naj se na delovišče ne vnaša od drugod, stroji, ki se jih uporablja pri delu naj bodo predhodno očiščeni. Hkrati je treba upoštevati priporočilo, da se po končanih gradbenih delih deli poškodovane površine ustrezno sanira na način, ki bo omogočal čim hitrejšo naravno zaraščanje in da je treba odstraniti invazivne vrste v kolikor se le-te pojavijo. Naselitev in razširitev ITV se preprečuje tudi z zasajevanjem območij ob rekah, potokih in jezerih z domorodnimi, lokalno prisotnimi vrstami.

III. Podrobnejše usmeritve za posamezne tipe posegov na območju vodnih in priobalnih zemljišč

V nadaljevanju so podane podrobnejše usmeritve za posamezne tipe posegov, kot so košnja na območju vodnih in priobalnih zemljišč, čiščenje prodnih zadrževalnikov, odstranjevanje prekomerno odloženih naplavin iz strug vodotokov ter druga gradbena dela, ki so potrebna za zagotavljanje stabilnosti strug, vzdrževanja in sanacije vodnogospodarskih objektov ter za zagotavljanje varstva pred poplavami. Posebno pozornost je treba posvetiti nenamernemu širjenju tujerodnih vrst dresnikov (*Fallopia japonica*, *Fallopia x bohemica*, *Fallopia sachalinensis*), predvsem zaradi njihove zmožnosti regeneracije, saj se lahko rastline ponovno razrastejo že iz majhnih delov korenin in stebel. Pri ambroziji (*Ambrosia artemisiifolia*) in žlezavi nedotiki (*Impanties glandulifera*) obstaja manjša možnost prenosa na nove lokacije, ker se rastline lahko prenašajo samo s pomočjo semen.

1. Košnja na območju vodnih in priobalnih zemljišč

Košnja brežin na urejenih, reguliranih odsekih je ukrep, ki preprečuje prekomerno zarast brežin ter zagotavlja ustrezno prevodnost struge in varstvo pred poplavami. Na reguliranih odsekih, brez obrežne zarasti so pogosto prisotne ITV, zato moramo biti med izvajanjem košnje še posebej previdni, da jih ne širimo na nove lokacije.

Pri košnji na brežinah vodotokov ali visokovodnih zemeljskih nasipih, kjer so prisotne tujerodne vrste dresnika moramo zagotoviti gladek rez, ki rastlin ne cefra. Prav tako nadzemskih delov dresnika ne mulčimo in drobimo na manjše koščke.

Pri košnji ob vodotokih je treba poskrbeti, da pokošena stebela tujerodnih vrst dresnikov ne padajo v vodo, saj jih vodni tok odnaša dolvodno, kjer se lahko ponovno ukoreninijo in tvorijo nove sestoje.

Po vsaki košnji je treba posebno pozornost posvetiti ravnanju z ostanki pokošenih tujerodnih vrst dresnikov. Neustrezno odlaganje oziroma nenadzorovano puščanje na brežinah vodotokov lahko povzroči širjenje dresnika na nova rastišča. Pri deponiranju na lokaciji odstranitve je treba poskrbeti, da pokošeni ostanki dresnika ne pridejo v stik s tlemi ali vodo, ker se lahko ukoreninijo (skladiščenje na nepropustni foliji). Pokošeni rastlin ne smemo deponirati na poplavnih območjih, kjer jih lahko visoke vode prenesejo na nove lokacije. Prav tako moramo preprečiti raznašanje pokošenih del rastlin z vetrom.

Odstranjenih svežih nadzemnih poganjkov dresnika ne odlagamo na kompost ali v zabojnik za organske odpadke, ampak jih posušimo in oddamo v sežig.

Stroje in orodja, ki jih uporabljamo pri košnji na območjih, kjer so prisotna rastišča tujerodnih vrst dresnikov, je treba očistiti vseh delov rastlin, da preprečimo njihovo prenašanje na nove lokacije.

Pri košnji na območjih, kjer so prisotna rastišča ambrozije in žlezave nedotike je potrebno izvajati ukrepe za preprečevanje širjenja v primeru, če košnjo izvajamo v času tvorbe semen. V tem primeru je treba stroje in orodja, ki jih uporabljamo pri košnji očistiti, da preprečimo širjenje semen na nove lokacije.

2. Čiščenje prodnih zadrževalnikov

Invazivne tujerodne vrste se pogosto širijo z zemljino oziroma drugimi materiali (pesek, prod), ki vsebujejo dele korenin dresnikov oziroma semena ambrozije in žlezave nedotike, zato je treba posebno pozornost posvetiti izvedbi gradbenih del pri čiščenju prodnih zadrževalnikov ter odstranjevanju prekomerno odloženih naplavin v strugah vodotokov, če opazimo prisotnost ITV ob zadrževalnikih plavin oziroma na brežinah in prodiščih v strugi, kjer izvajamo gradbena dela.

Material, ki ga odstranimo iz zadrževalnikov plavin ali strug vodotokov, kjer so prisotne ITV, odpeljemo na urejeno deponijo. Izkopanega materiala ne uporabljamo na drugih lokacijah, ga ne razprostiramo ter ga ne dodajmo oziroma mešamo z drugimi materiali, ki jih uporabljamo pri izvajanju gradbenih del (nasutja materiala, planiranje zemljišč, ureditev poti, ind.).

Pri transportu odstranjenih naplavin na deponijo je treba zagotoviti, da količina materiala ne presega kapacitete tovornih vozil. Priporočamo, da se naplavine pri transportu pokrije s posebno ponjavo, ki preprečuje vsipanje materiala z tovornega vozila oziroma raznašanje z vetrom.

Vse delovne stroje oziroma prevozna sredstva, ki smo jih uporabljali, moramo na mestu odstranjevanja takoj očistiti in oprati, še zlasti moramo biti pozorni na material, ki se lahko nabere na kolesih ter med gosenicami delovnih strojev.

Dela pri odstranjevanju zaplavljkov in prekomerno odloženih naplavin opravljamo s predhodno očiščenimi stroji, da se prepreči morebitni vnos ITV na ta območja. Možnost prenosa ITV lahko zmanjšamo tudi z zmanjšanim obsegom del. Če je naprimer prisotno prekomerno zaplavljanje struge in je potrebna odstranitev naplavin, se le-te skušajo prednostno premeščati z izvedbo usmerjevalnih objektov, ki vzpodbudijo premeščanje, sicer se naplavine odstranjujejo le lokalno, na mestih, kjer je to najbolj problematično, in ne zvezno po celotni širini struge.

3. Izvajanje gradbenih del na območju vodnih in priobalnih zemljišč

Gradbena dela na območju vodnih in priobalnih zemljišč se izvajajo zaradi sanacije poškodovanih obrežnih zavarovanj, pragov in drugih objektov vodne infrastrukture v okviru rednih vzdrževalnih del ter ob investicijah kot so regulacije vodotokov, izgradnja jezov, suhih zadrževalnikov, ind. Če so na območjih predvidenih gradbenih posegov prisotne ITV obstaja verjetnost, da se prenesejo na nove lokacije s pomočjo zemljine, delovnih strojev, orodij in transportnih sredstev, ki jih uporabljamo med izvajanjem gradbenih del.

Predlagamo, da se pred izvedbo gradbenih posegov, že v fazi načrtovanja, natančno pregleda območje in evidentira morebitna rastišča ITV ter kartira lokacije sestojev. Evidentirati je treba tudi območje gorvodno od lokacije predvidenega posega, zaradi možnosti naselitve ITV po izvedenih delih (prenašanje delov rastlin in semen z vodnim tokom).

Če se rastišča ITV nahajajo neposredno na lokaciji predvidenih gradbenih posegov jih je potrebno predhodno odstraniti. Pri tem je treba izvesti vse ukrepe za preprečevanje širjenja ITV na nove lokacije.

Rastišča tujerodnih vrst dresnikov in drugih ITV, ki so prisotne na lokaciji predvidenega gradbenega posega in jih ne odstranimo, ustrezno omejimo (preprečimo dostop) in označimo (naprimer »Rastišče japonskega dresnika - prepovedan pristop zaradi nevarnosti širjenja na nove lokacije«). Pri postavitvi ograje moramo upoštevati tudi ustrezen odmik od rastišča, saj se koreninski sistem japonskega dresnika lahko razširi tudi do 7 m stran od rastline, podobno pa velja tudi za železavo nedotiko, ki lahko odvrže semena daleč stran od rastline.

Gradbiščna pot mora biti organizirana tako, da vozila ne pridejo v stik z materialom izkopa, kjer so lahko prisotne ITV. To velja tako za območje lokacije izkopa, za območja začasnih deponij materiala na lokaciji izkopa, kot tudi za območje trajnih deponij. Prav tako moramo preprečiti, da bi težki gradbeni stroji (bagri, transportna vozila, itd.) prečkali območja, kjer so lahko prisotne ITV. Če se temu ne moremo izogniti je treba izvajati poseben nadzor in sproti čistiti delovne stroje (gosenice, gume, podvozja), da ne prenesemo zemljine z ostanki korenin ali semen ITV na nove lokacije.

Zemljino ki vsebuje dele rastlin ali semena ITV ne prevažamo drugam, ampak jo uporabimo na lokaciji, kjer je bila izkopana. Višek zemljine deponiramo blizu mesta izkopa. Izkopana zemlja s koreninami tujerodnih vrst dresnikov ali semeni ambrozije in žlezave nedotike je lahko vir novih okužb in je ne prenašamo na druge lokacije oziroma je ne uporabimo pri izvedbi del na drugih lokacijah (humuziranje, planiranje, nasutja in druga zemeljska dela).

Če zemljine ne moremo deponirati na lokaciji odstranitve, jo je potrebno odpeljati na ustrezno urejeno deponijo, pri tem pa je treba upoštevati vse varnostne ukrepe, da se prepreči širjenje ITV na nove lokacije med prevozom. Pri transportu zemljine, ki vsebuje dele rastlin, korenin ali semena ITV količina materiala ne sme presežati kapacitete tovornih vozil oziroma delci le te ne smejo zapuščati tovornega vozila. Predlagamo, da se zemljina pred transportom na novo lokacijo prekrije s ponjavo, ki preprečuje raztresanje zemljine z vozila med vožnjo ter odnašanje materiala z vetrom. Kot dodaten ukrep za preprečevanja odnašanje delcev zemljine z vetrom priporočamo tudi vlaženje vrhnje plasti zemljine.

Pri izvedbi gradbenih del na območju vodnih in priobalnih zemljišč lahko uporabljamo le zemljino, ki dokazano ne vsebuje ostankov tujerodnih vrst dresnika in drugih ITV. Pred uporabo je treba natančno preveriti izvor zemljine in se prepričati, da ni bila pripeljana z deponije ali kakšne druge lokacije, kjer so prisotne ITV. Predlagamo, da se uvede poseben certifikat oziroma potrdilo dobavitelja, da zemljina ne vsebuje delov rastlin, koreninskega sistema oziroma semen ITV.

Vse delovne stroje oziroma prevozna sredstva, ki smo jih uporabljali na lokacijah, kjer so prisotna rastišča ITV, moramo po zaključku del, oziroma vsakokrat ko jih premestimo na novo lokacijo očistiti in oprati, še zlasti moramo biti pozorni na zemljo, ki se lahko oprime koles, gosenic ali podvozja delovnih strojev. Prav tako moramo poskrbeti, da dela opravljamo z očiščenimi stroji, zaradi preprečevanja vnosa ITV na lokacijo gradbišča.

Predlagamo, da se po izvedenih delih pripravi poročilo o izvedenih ukrepih za preprečevanje širjenja ITV med izvajanjem del. V poročilu je treba navesti in dokumentirati vse postopke od evidentiranja in kartiranja rastišč do postopkov čiščenja delovnih strojev. Posebno pozornost pa je treba posvetiti ravnanju z zemljino, ki vsebuje dele in semena ITV. Poročilo bo lahko služilo kot dokaz, da izvajalec med izvedbo del ni povzročil, da so se na območju izvedenih del naselile ITV.

4. Monitoring po izvedenih delih

Predlagamo, da se vsaj dve leti po zaključku del izvaja monitoring območij, kjer so bila izvedena gradbena dela. Če opazimo, da so se ponovno pojavili poganki dresnika oziroma drugih ITV jih je treba prednostno odstraniti, da preprečimo širjenje ITV z vodnim tokom dolvodno. Stroške izvajanja monitoringa in izdelave poročila je potrebno vključiti v stroške izvedbe del. Če opazimo, da so se pojavili novi poganki ITV, jih je potrebno sproti odstranjevati.

IV. Viri

EU, 2014. REGULATION (EU) No 1143/2014 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 22 October 2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION.

Dostopno:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R1143> [januar 2019]

MOP, 2016. Program ukrepov upravljanja voda.

Dostopno:

http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/voda/nacrt_upravljanja_voda/ [januar 2019]

MOP, 2018. Invazivne tujerodne vrste rastlin in živali.

Dostopno:

http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/narava/invazivne_tujerodne_vrste_rastlin_in_zivali/v_prasanja_in_odgovori/ [april 2019]

ZRSVN, 2016. Splošne naravovarstvene smernice za urejanje prostora, p. 26.

Dostopno:

http://www.zrsvn.si/dokumenti/75/2/2015/48-1_NS_20150204112748_3768.pdf [marec 2019]

UN, 1992. Convention on Biological diversity.

Dostopno:

<https://www.cbd.int/convention/text/> [julij 2016]